

Relationship between personality traits and emotional intelligence with crime tendency in women prisoners aged 18 to 40 years in Tehran

Jasent Salibi*

Abstract

This study aims to determine the relationship between personality features and emotional intelligence with criminal tendency of women prisoners in Tehran.

In 1398, all woman prisoners in Tehran formed a study population which 102 out of them by the convenience sampling answered three questionnaires named

1-Neo Five-Factor Inventory of Personality Features by Mac carthy & casta created in the ۱۹۷۵- emotional intelligence Shring created in the ۱۹۹۶ 3-criminal tendency Tanatang created in the ۲۰۱۲ indigenized by Shahrakhti in the ۱۳۹۷ to be provided raw data for testing general hypothesis and sub-hypothesis, SPSS statistical software was used to calculate descriptive statistics and Inferential multivariate regression statistics were applied to test hypothesis.

The study findings showed that variable of personality features and emotional intelligence explain in total 6.53% of variance of the criterion variable, in other words, criminal tendency. Furthermore it has seen that the features of neuroticism personality, extraversion, and openness to experience can explain criterion variable respectively from the most to the least rate of variance in criminal tendency among woman. Moreover, these three features have the most positive effect on the criminal tendency in women prisoners of the sample group at the level of 1% alpha. According to the R2 coefficient, it has seen about two features of being agreeable

* Associate Professor of Educational Psychology, Institute of Social Studies, Institute of Humanities and Cultural Studies, jacenthe.salibi@gmail.com

Date received: 14/09/2021, Date of acceptance: 10/02/2022

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

andbeing conscientious that two predictor variables predict around 1% from variance of criminal tendency with reliability of 99% reversely. The test of hypothesis in this case showed that the being agreeable personality feature has no significant effect on criterion variable, while the feature of being conscientious has reverse effect and with a high burden in reliability of more than 0.99 on criminal tendency in women prisoners. About the relationship between emotional intelligence and criterion variable of criminal tendency, regression analysis showed that this predictor variable explains % 31.8 from variance of criterion variable while with related hypothesis test with more than 99% reliability found that emotional intelligence has moderate, reverse and significant effect on criminal tendency of women prisoners.

Keywords: Personality, personality features (neuroticism, extroversion, openness to experience, being agreeable, being conscientious), emotional intelligence, criminal tendency

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم در زنان زندانی ۱۸ تا ۴۰ ساله شهر تهران

ژاسنت صلیبی*

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم زنان زندانی ۱۸ تا ۴۰ ساله در شهر تهران انجام شد. همه زنان زندانی در شهر تهران در سال ۱۳۹۸ جمعیت پژوهش را تشکیل دادند که از میان آنها ۱۰۲ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس به سه پرسش‌نامه پژوهش تحت عنوان ۱. سنجش ویژگی شخصیت نئو ۵ ابداع شده توسط مک کری و کاستا (۱۹۷۵)، ۲- هوش هیجانی شرینگ (۱۹۹۶) و ۳- گرایش به جرم تانانتنگ (۲۰۱۲) (۱۳۹۷) پاسخ دادند تا داده‌های خام برای آزمون فرضیه‌های کلی و فرعی پژوهش فراهم شود. با استفاده از نرم‌افزار آماری spss آماره‌های توصیفی محاسبه شده و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل آمار استنباطی رگرسیون چند متغیره بهره گرفته شد. یافته‌های پژوهش نشان دادند متغیر ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی در مجموع ۵۳/۶ درصد واریانس متغیر ملاک یعنی گرایش به جرم را تبیین می‌کند. همچنین دیده شده ویژگی‌های شخصیت روان آزاده‌خویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه به ترتیب بیشترین میزان واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) را در میان آن زنان را تبیین نموده ضمن این که این سه ویژگی بیشترین تاثیر مثبت را برگرایش به جرم در زنان زندانی گروه نمونه در سطح آلفاییک درصد داشتند. بنا برضریب R2 در مورد دو ویژگی‌شخصیتی موافق بودن و باوجدان بودن دیده شد این دو متغیر پیش بین

* دانشیار روان‌شناسی تربیتی، پژوهشکده مطالعات اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی،
jacenthe.salibi@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۲۳، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۱۰

Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

حدود یک درصد از واریانس گرایش به جرم را در سطح اطمینان نود و نه درصد به نحو معکوس پیش بینی می‌نماید به نحوی که آزمون فرضیه‌ها در این مورد نشان داد ویژگی شخصیتی موافق بودن از هیچ تأثیر معناداری بر متغیر ملاک برخوردار نبوده ضمن این‌که ویژگی با وجدان بودن دارای تأثیر معکوس و بالایی در سطح اطمینان بیش از ۹۹ صدم بر گرایش به جرم در زنان زندانی بود. در مورد رابطه بین هوش هیجانی و متغیر ملاک گرایش به جرم تحلیل رگرسیون نشان داد این متغیر پیش بین بین ۳۱/۸ درصد از واریانس متغیر ملاک را تبیین نموده ضمن اینکه با آزمون فرضیه زیربط با بیش از ۹۹ درصد اطمینان یافت شد که هوش هیجانی از تأثیر متوسط و معکوس و معنا داری بر گرایش به جرم زنان زندانی برخوردار بود.

کلیدواژه‌ها: شخصیت، ویژگی شخصیتی (روان آزردہ‌خویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، موافق بودن، باوجدان بودن)، هوش هیجانی، گرایش به جرم.

۱. مقدمه

در عصر حاضر زنان در جوامع با نسبت‌های متغیر در جمعیت، تقریباً نیمی از افراد هر کشور را تشکیل می‌دهند. بنابر رسالتی که از نظر زندگی اجتماعی و اقتصادی به عهده آنان گذاشته شده سبب گردیده آموزش و پرورش اولیه فرزندان و تربیت آن‌ها به صورت شهروندی مسئول، مفید و اخلاق‌مند که بتوانند در راستای اهداف توسعه در هر کشور گام بردارند نقش اصلی آنان در جامعه باشد. در برخی از بافتارها آنان گاهی تنها سرپرست خانوار بوده پس به توجه به آسیب پذیری آنان در زمینه‌هایی که بتواند مسیر بهینه انجام نقش اجتماعی اقتصادی‌شان را منحرف سازد حائز اهمیت است. بدین لحاظ حوزه مطالعات زنان از ابعاد مختلف از جمله بزهکاری، اعتیاد، ارتکاب به جرم‌های بزرگ، سرقت و ... مورد توجه دست اندرکاران بهداشت روانی و آسیب شناسی اجتماعی و در گستره وسیع‌تر جرم‌شناسی قرار گرفته است. این مطالعات روزه‌روز گستره وسیع‌تری می‌یابند زیرا وجود نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی موجب فقر، بیکاری، اعتیاد و بسیاری از اعمال دیگر غیراخلاقی در زنان است. بدین لحاظ توجه به نقش شاخص وضعیت بهداشت روانی آنان و تأثیر این سازه بر تمایل آنها به ارتکاب جرم، زمینه‌ای است که مطالعات دقیقی را می‌طلبد که در پژوهش حاضر بدان پرداخته شده است. با طرح این سؤال کلیدی که سازه‌های روانشناختی دخیل در گرایش به جرم زنان در کشور در حال توسعه ایران کدامند

و شناساندن آن عوامل به برنامه ریزان بهداشت روانی فردی و اجتماعی از زمره مشاوران و روان‌شناسان بالینی و دست اندرکاران برنامه ریزی اقتصادی آشکار می‌گردد چه اقداماتی باید ورت گیرد تا آستانه گرایش به جرم زنان را به حداقل رسانند تا به این قشر سازنده در اجتماع کمک شود تا بتواند نقش خود را در بازسازی زندگی سالم دریافته و بتواند به‌عنوان یک شهروند مسئول به انجام وظایف زن بودن، مادر بودن و خدمت‌گزار اجتماعی و اقتصادی دست یازد.

۱.۱ بیان مسئله

جهان صنعتی امروز با پیشرفت‌های علمی و فناوریانه خود که غالباً دستاوردهای مثبتی را برای زندگی بشر به دنبال داشته است با مکانیکی شدن فزاینده ساختار روابط اجتماعی و نفوذ آن بر الگوهای شناختی، عاطفی و رفتاری شهروندان، سبب شده در بسیاری از موارد ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی دستخوش تغییر گردد و در این راستا الگوهایی از تعامل اجتماعی، متأثر از عوامل بافتاری نظیر تفاوت‌های طبقاتی، فقر، عدم وجود امکانات آموزشی کافی برای اقشار پایین دست و حاشیه نشین، رشد جو رقابت جویی در حیطه‌های زندگی خانوادگی، اجتماعی و شغلی تحمیل شده که این شرایط رفتار افراد با یک‌دیگر را برای دستیابی به اهداف شخصی و اجتماعی به نحو دشواری تحت تأثیر قرار دهد در این رابطه آسیب‌شناسان اجتماعی بر این اعتقادند که تصویر مزبور زمینه ساز رشد خشونت و پرخاش‌گری و در شرایط حاد بروز جرم و انجام بزه در افراد است.

در تبیین مفاهیم جرم و گرایش به جرم که نظر متخصصان حوزه جرم‌شناسی را به خود معطوف داشته باید اشاره نمود، در نخستین مطالعات این حوزه که حول و حوش یک الگوی پزشکی در تبیین جرم شکل گرفت، آن را حاصل وجود یک بیماری یا عقب‌ماندگی ذهنی که می‌توانست مورد معالجه یا تطهیر قرار گیرد دانستند. اما در بیان امروز باور جرم‌شناسان بر این است دوتنوع تسریع‌کننده خاص جرم وجود دارد که عبارتند از: شناختارها و موقعیت‌ها.

شناختارها، به انتخاب‌هایی که افراد انجام می‌دهند اشاره دارند و درمورد مجرمان، تصمیم به ارتکاب جرم تحت تأثیر این افکار و ارزش‌های آنان است (برگرفته از صباچی، عصار، ۱۳۹۹).

در این راستا متخصصانی که با مجرمان جنایی کار می‌کنند معتقدند مجرمانی که در زندگی بر ارتکاب جرم اصرار دارند، مجموعه متمایزی از باورها شناخت های اخلاقی داشته و این شناخت‌ها برای عقلانی‌سازی توجیه شده و ارتکاب مجدد فعالیت‌های مجرمانه به کار می‌روند. شناختار جرم (criminal cognition)، اصطلاح چترمانندی است شامل شکل‌های خاصی از رویدادهای ذهنی که رفتارهای جرم را ایجاد نموده و گسترش می‌دهند. در واقع آنها ارزش‌ها، باورها، توجیهات و گرایش‌های هیجانی هستند که رابطه بین معیارهای اخلاقی و رفتار شخصی و اجتماعی را تضعیف می‌کنند و در بیش‌تر نظریه‌های رفتار جنایی از جمله نظریه‌های خرده فرهنگی بی‌هنجاری، ارتباط متمایز و برچسب زنی و نظریه بازیابی شده جرم، مورد توجه قرار گرفته‌اند. در واقع بیش‌تر نظریه‌های بیان شده برنگرش‌های مجرمانه، بر سازه‌های ذهنی در بروز و حفظ رفتار مجرمانه تأکید دارند و فرض می‌کنند که مجرمان دارای نوع خاصی از تفکر و ساختار شناختی بوده که رفتار جرم را گسترش می‌دهد. به عبارت دیگر افکار انحرافی منجر به اعمال انحرافی (مجرمانه) می‌شود.

بر اساس آنچه اشاره رفت رابطه نزدیکی بین ارتکاب جرم و اختلال شخصیت ضد اجتماعی یافت شده است. با تکیه بر این سوال محوری که آیا افراد مجرم متولد می‌شوند یا بنا بر مقتضیاتی که در آن پرورش می‌یابند به مجرم تبدیل می‌شوند. در اشاره ای کوتاه شخصیت جامعه ستیز که بارزترین نمود اختلال شخصیت ضد اجتماعی مورد توجه بوده عبارت است از فردی که اساساً ضد اجتماعی است و الگوهای رفتاری او در تعارض با جامعه قرار داشته ضمن اینکه او دارای عدم قابلیت برای وفاداری به گروه و افراد دیگر و ارزش‌های اجتماعی رایج است. افراد جامعه ستیز به نحو فاحشی خودپسند، بی مسئولیت و تکانشی بوده ضمن اینکه قادر به تجربه احساس گناه نیستند و از خطاهای گذشته خود عبرت نمی‌گیرند (DSM-3). سالنامه آماری تشخیصی بیماری‌های روانی ویرایش پنجم (DSM-5) نیز شخصیت جامعه ستیز را اختلال شخصیتی ای می‌داند که به وسیله طرح دیرپای بی‌احترامی به حقوق افراد دیگر مشخص می‌گردد. این اختلال معمولاً از دوران خردسالی و نوجوانی آغاز شده و به سراسر زندگی بزرگسالی تسری می‌یابد. در این مفهوم اختلال شخصیت جامعه ستیز در حیطه آسیب‌شناسی روانی اجتماعی در فرهنگ عمومی تبیین می‌گردد.

بر اساس آنچه در تعریف جرم و توصیف گذرای اشخاص مجرم و جامعه ستیز اشاره رفت می‌توان دریافت خاستگاه جرم و جامعه ستیزی در لایه‌های تکامل زندگی بشر از عصر بدویت تا مدنیت ریشه داشته و همواره آحاد جامعه درصدد یافتن طرقی بوده‌اند که بتوانند به منظور سالم سازی روابط اجتماعی به مقابله با پدیده جرم و خشکانیدن بسترهای رشد آن در بین اقشار جامعه از هر جنس و هر پایگاه اجتماعی و اقتصادی که باشند بپردازند.

براین مبنا فراتر از یک قرن است، روان‌شناسان، حوزه‌های جرم و رفتار مجرمانه را مورد مطالعه قرار داده و در این راستا بر ویژگی‌های افراد مجرم و سازه‌های روان‌شناختی مربوط به رفتار جرم و تحلیل پدیده جامعه ستیزی و عوامل خاستگاه آن پرداخته‌اند. از زمره سازه‌های مورد تاکید آنان ساختار شخصیت مجرمان و شیوه مدیریت هیجانات آنان در موقعیت‌های اجتماعی جرم‌زا است.

در تعریف مفهومی شخصیت می‌توان گفت آن ساختارپویای درون فرد متشکل از نظام‌های روانی-جسمانی است که رفتار و افکار مشخصه او را تعیین می‌کنند (آلپورت، ۱۹۶۱، ص ۲۸، به نقل از شولتر، ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۸۸).

براین مبنا ویژگی شخصیت، خصوصیت یا استعداد زمینه‌ای یک شخص است که اصولاً می‌توان آن را به عنوان توضیحی بر نظم و ثبات رفتار به کاربرد (پورافکاری، ۱۳۷۵، ص ۱۱۱) بر اساس نظریه کاستا و مگ‌گری (۱۹۷۵) پنج ویژگی شخصیت عبارتند از: روان آزرد خویی (N)، برون‌گرایی (E)، گشودگی به تجربه (O)، موافق بودن (A)، باوجدان بودن (C)

البته باید ذکر نمود شخصیت را خود متشکل از دو دامنه طبیعت و تربیت می‌دانند که به سهمی نزدیک به شصت درصد عامل فطرت و چهل درصد عامل تربیت تقسیم شده است. (جان و پروین، ۲۰۰۱ ترجمه کدیور و جوادی، ۱۳۸۱).

البته پژوهش‌های بسیار دیگری در مورد بررسی ویژگی‌های شخصیتی افراد مجرم صورت گرفته که حاکی از تأیید تأثیر این سازه روان‌شناختی فردی در رابطه با رفتارهای وابسته به جرم و شیوه‌های مقابله با آن است (سیدی، غفوری، جلالی، ۱۳۹۳). از زمره مظاهری، خلیقی و همکاران (۲۰۱۱) نشان دادند در نود و پنج درصد نمونه‌های مورد بررسی (زنان زندانی در زاهدان) یکی از انواع اختلالات شخصیت مشاهده گردید.

اختلال شخصیت ضد اجتماعی با ۸۶/۲ درصد اختلال وابستگی دارویی با ۶۰ درصد و اختلال شخصیت دیگر آزارسپرخاشگر ۵۶/۲ به ترتیب شایع‌ترین اختلالات شخصیتی گزارش شدند.

یکی دیگر از بسترهای مناسب برای رشد گرایش به جرم درهم تنیدگی رفتارهای متقابل اجتماعی در یک قالب بی نظم و سازمان نیافته بافتاری است. در واقع صحنه جرم دارای حداقل دو بازیگر بوده که حداقل یکی از آن دو میتواند دارای سبک تفکر مجرمانه بوده که برخاسته از سازمان شناختی اوست. که در راستای تاکید بر چگونگی مدیریت هیجانات و رفتارهای فرد ضروری است افکار و شناختارهای او مورد تحلیل قرار گیرند. از این رو مفهوم مدیریت هیجانات یا هوش هیجانی و تاثیر آن بر رفتار مجرمانه حوزه ای قابل اعتنا در پژوهش است.

هوش هیجانی به تفاوت‌های فردی در توانایی‌های پردازش کردن اطلاعات هیجانی و سازگار شدن با آنها اشاره دارد. بار-آن (۱۹۹۷) برای هوش هیجانی ۵ عامل مرکب و ۱۵ خرده مقیاس معرفی می‌کنند که عبارتند از: ۱- هوش درون فردی: خود آگاهی هیجانی، قاطعیت، حرمت نفس، خود شکوفایی، استقلال ۲- هوش بین فردی: همدلی، روابط بین فردی، مسئولیت پذیری اجتماعی ۳- انطباق پذیری: مسأله گشایی، واقعیت سنجی، انعطاف پذیری ۴- کنترل استرس: تحمل استرس و تکانه ۵- خلق عمومی: خرسندی و خوش بینی. به این ترتیب در تعریف هوش هیجانی به قوت، نحوه مسئولیت‌پذیری افراد در مقابل یکدیگر، خود، دیگران و مدیریت هیجانات در روابط اجتماعی تاکید می‌شود (Hall، ۲۰۲۰). در بیان دیگر هوش هیجانی ترکیبی از توانایی و مهارت یا استعداد ذهنی است که به پردازش اطلاعات هیجانی که خود نوعی پردازش شناختی است اشاره دارد. در چرخه نظام شناختی و هیجانی، این مؤلفه شامل بازشناسی و وارد کردن اطلاعات از محیط است. در واقع هوش هیجانی بدون عبور از کانال شناختی در ذهن نمی‌تواند عمل کند. اگر هر زمان احساس ناخوشایندی به وجود آید شخص توجهش را از آن منحرف می‌سازد چرا که تقریباً توجه به آن احساسات را آموخته است. ادراک هیجان، توجه و رمز گشایی پیام‌های هیجانی آن گونه که در حالات چهره‌ای، طنین صدا، آثار هنری و دیگر مصنوعات فرهنگی بیان می‌شود را در بر می‌گیرد. شخصی که حالت خنده را در چهره فرد دیگری ادراک می‌کند، چیزهای زیادی درباره هیجانات و احساسات آن فرد

دریافت می‌کند. این توانشها پایه‌های مهارت‌های پردازش اطلاعات مربوط به احساسات و حالات خلقی هستند (به نقل از Beyrami et al, 2015). بر این مبنا شواهد پژوهشی اخیر نشان دادند که بین هوش هیجانی و رفتار مجرمانه رابطه آماری معنی داری وجود دارد. زیرا مگریا (Magriya, 2015) در پژوهش خود این رابطه را مورد تأیید قرار داده و بر اساس نظریه پرخاش‌گری مستقیم-غیر مستقیم پیشنهاد می‌کند که پرخاش‌گری غیر مستقیم مستلزم هوش اجتماعی بیشتر در مقایسه با پرخاش‌گری جسمانی است. هم چنین شارما و دیگران (Sherma et al, 2015) در پژوهش خود در مورد همین موضوع دریافتند افرادی که آماده ارتکاب به جرم هستند سطح نازل‌تری از هوش هیجانی را در مقایسه با افراد عادی گزارش نموده‌اند. بر این مبنا می‌توان دید رفتار مجرمانه می‌تواند مبتنی بر هم ابعاد شخصیتی و هوش هیجانی مورد تبیین قرار گیرد. با یافتن جواب به این سوالات که کدام صفات شخصیتی به عنوان یک سازه درون فردی- برون فردی با رفتار جرم در صحنه تعامل اجتماعی مربوط است و دوم اینکه چه رابطه‌ای بین مدیریت ساختار هیجانی (هوش هیجانی) در افراد و گرایش آنها به ارتکاب به جرم وجود دارد.

۲.۱ پیشینه پژوهش

صادقی شهرآختی و آهی (۲۰۱۹) با هدف بررسی سو رفتارهای دانشجویان به مطالعه ساختار عاملی و پایایی و اعتبار مقیاسی در حیطه سنجش شناختارهای مجرمانه پرداختند. این مطالعه پیمایشی از سنخ همبستگی و تحلیل عاملی اکتشافی بود که ضمن آن ۳۹۷ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند که به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شده بودند، مقیاس شناختارهای مجرمانه، مقیاس شخصیت Dark و خرده مقیاس‌های هم‌دلی و درستکاری و خشم را تکمیل نموده بودند. داده‌های شخصیت بدست آمده به وسیله مدل‌های آماری نرم افزار spss نسخه ۸.۸ و Zz تحلیل شدند و ضریب پایایی مقیاس شناختارهای مجرمانه (ccs) با استفاده از روش آزمون- باز آزمون و محاسبه ضریب آلفای کرون باخ تعیین شد و اعتبار پرسش نامه از طریق تحلیل عاملی تاییدی و اکتشافی تعیین گردید. که مورد اخیر سبب استخراج یک ساختار پنج عاملی شد که ۵۰.۰۴ درصد واریانس متغییر ملاک را تبیین می‌نمود.

نظریه آیزنک (Eysenck, 1996) در مورد شخصیت مجرمانه نشان داد افراد مجرم از ویژگی‌های شخصیتی و الگوهای رفتاری متمایزی برخوردارند به بیانی دیگر در پژوهش آیزنک مشخص شد برونگرایی و روان رنجوری با بزهکاری رابطه معناداری دارند؛ در صورتی که در پژوهش دیگر او بر ترکیب نمرات پایین در گشودگی به تجربه و نمرات بالا در روان رنجوری برای پیش بینی بزهکاری تاکید شده است. از سوی دیگر در پژوهش‌هایی که توسط هیون و ویرجن (۲۰۰۱ Heaven & Virgen) و جالیف (Jolliffe, 2013) انجام گرفته مشخص شد نمرات پایین در توافق و وجدان گرایی در بروز بزهکاری نقش دارند اما ویژگی برونگرایی، گشودگی به تجربه و روان رنجوری با بزهکاری ارتباطی ندارد. همچنین در پژوهش کندی، برنت و ادموندز (Kenndey & Bernett and Edmonds, 2011) گرایش‌های شخصیتی با تقسیم بندی بزهکاری به دو دسته جرائم با خشونت بالا (قتل و آدمربایی) و جرائم با خشونت پایین (دزدی و حمل مواد) بررسی شد و نتایج پژوهش نشان داد که نمرات پایین در توافق و وجدان گرایی با جرم‌های با خشونت بالا ارتباط دارد. همچنین سینها و همکاران (Sinha et al, 2016) در پژوهش خود تحت عنوان هم‌پسته‌های شخصیتی افراد مجرم با یک مطالعه تطبیقی بین افراد عادی (گروه کنترل) و مجرمان، در کشور هند ۳۷ مرد مجرم و ۳۶ فرد عادی را به روش نمونه گیری قصدمندانه (Perposive Samplinsy) مورد آزمون قرار دادند. و نتیجه گرفتند افراد مجرم از جمعیت عادی با غیرمجرمان از نظر ویژگی‌های شخصیتی متفاوت اند.

شرما و همکاران (Sherma, et al, 2015) در پژوهش خود در مورد رابطه بین هوش هیجانی و رفتار مجرمانه، یک مطالعه در مورد مجرمان محکومیت دار تعداد ۲۰۲ نفر از افراد گروه نمونه شامل ۱۰۱ فرد متجاوز محکوم و ۱۰۱ نفر افراد عادی را مورد بررسی قرار دادند. هر دو گروه از نظر سن و جنس و تحصیلات و وضعیت ازدواج هم‌تا بودند آنان دو پرسش‌نامه سلامت عمومی و هوش هیجانی را تکمیل نمودند. نتایج این مطالعه نشان داد افراد متجاوز محکوم، به صورت معنی داری نمرات نازلتری را در پرسشنامه هوش هیجانی بنا به خرده مقیاس‌های آگاهی درون فردی (هیجان‌ات شخصی)، آگاهی بین فردی (هیجان‌ات دیگران) مدیریت درون فردی و مدیریت بین فردی در مقایسه با هم‌تایان گروه عادی به دست آوردند.

فولر (۲۰۱۲ Fuller)، در پژوهش خود به بررسی رابطه بین شخصیت و جرم به بررسی نفوذ الگوی پنج عاملی شخصیت بر ارتکاب جرم و بازتکرار جرم پرداخت. بدین منظور ۵۰۵ دانشجوی کالج پرسشنامه پنج عاملی شخصیت و مقیاس گزارش شخصی بزه را تکمیل کردند. با استفاده از مدل رگرسیون چند متغیره و لجستیک یافته‌های زیر به دست آمد؛ رابطه بین ویژگی‌های شخصیت، وظیفه‌شناسی و گشودگی در برابر تجربه با همکاری با دیگر مجرمان رابطه وجود دارد. گشودگی در برابر تجربه و وظیفه‌شناسی به نحو معنی‌داری توانست تمایز بی افراد غیر مجرم و کسانی را که در ارتکاب به جرم و همکاری با دیگر مجرمان هستند را ایجاد نماید.

مگرایا (۲۰۱۵) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی رابطه هوش هیجانی و رفتار مجرمانه با اعتقاد بر اینکه پیکره وسیعی از پژوهش‌ها به بررسی روابط بین مجرمیت، هوش شناختی و ویژگی‌های شخصیت پرداخته‌اند در مطالعه خود به بررسی رابطه بین هوش هیجانی و رفتار مجرمانه مبادرت نمود بر این مبنای ۱۰۰ نفر از افراد مجرم بزرگسال مرد مصری را که در حیطه‌های سرقت و فروش مواد و جنایت مرتکب جرم شده بودند با ۱۰۰ نفر از افراد غیر مجرم بر اساس داده‌های حاصل از تکمیل سیاهه هوش هیجانی (بار_آن) مقایسه نمود، او دریافت مجرمان سطوح نازل‌تری از هوش هیجانی را در مقایسه با افراد غیر مجرم دارند و هوش هیجانی وابسته به کارکرد جرم آنها از ضرایب متفاوتی برخوردار است. بدان معنی که اهمیت جرم و سختی آن تعیین‌کننده است یعنی افرادی که مرتکب قتل شده‌اند به نازل‌ترین میزان از هوش هیجانی برخوردار بودند و افرادی که قاچاق مواد مخدر داشتند یا معتاد بودند هوش هیجانی کمی بالاتر و مرتکبان سرقت به بیشترین میزان از هوش هیجانی را دارا بودند. این نتایج همگرا بود با نظریه پرخاشگری مستقیم - غیر مستقیم (Direct/Indirect aggression theory) که معتقد است پرخاشگری غیرمستقیم مستلزم هوش اجتماعی بیشتر در مقایسه با پرخاشگری فیزیکی است.

۲. اهمیت و ضرورت تحقیق

بر اساس آنچه اشاره رفت دست اندرکاران قضایی کشورها نمی‌توانند از یافته‌های مطالعات صورت گرفته بر ابعاد مختلف حیطه جرم‌شناسی با درهم‌تنیدگی حوزه روان‌شناسی شخصیت، بالینی و جامعه‌شناسی بر انجام تصمیم‌گیری‌های دقیق‌تر بی‌نیاز باشند. موفقیت

مطالعات حوزه‌های مزبور یعنی جرم‌شناسی آسیب‌شناسی اجتماعی و روان‌شناسی اجتماعی در تحقیق اهداف خود به منظور مقابله هر چه مطلوب‌تر با رشد مجرمیت در جامعه و شکل‌گیری شخصیت جامعه‌ستیز و بزهکاری در میان اقشار مختلف منوط به شناسایی دقیق هم‌پیوندی‌های موجود بین عوامل فطری محیطی، نظیر فقر و محرومیت‌های فرهنگی و وضعیت بهداشت روانی حاکم بر جامعه مبتنی بر الگوهای مناسبات اجتماعی و اقتصادی و در مواردی سیاسی هستند. با توجه به شرایط و ویژگی‌های منحصر به فرد زنان در جامعه و جایگاه آن در خانواده و ارتباطشان با کودکان آنان ممکن است با مشکلات بیشتری در زندان، پس از آن و در بازگشت به جامعه مواجه شوند لذا ضرورت انجام پژوهش‌های دقیق‌تر و فزاینده در حوزه شناسایی علل روان‌شناختی گرایش به رفتار جرم در میان زنان مجرم جامعه ایرانی وجود دارد. از آنجا که شرایط فشارهای اقتصادی و فرهنگی در مقطع زمانی فعلی به گونه‌ای است که بسترهای مساعدتری را برای رشد زمینه‌های ارتکاب به جرم در میان زنان هموارتر نموده است ضرورت موجد برای مطالعات پیش‌گیری و برنامه‌هایی برای مداخلات مقابله‌ای با زنان مجرم وجود دارد. بدین لحاظ پژوهش‌گر درصدد برآمد برای جمع‌آوری اطلاعات دقیق‌تر درباره ساختار ذهنی زنان مجرم ۱۸ تا ۴۰ ساله ساکن زندان‌های شهر تهران به انجام پژوهشی در این زمینه با اهداف زیر پردازد.

۳. اهداف تحقیق

۱.۳ هدف اصلی

۱. تعیین رابطه بین ابعاد شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی ۱۸ تا ۴۰ ساله در شهر تهران

۲.۳ اهداف فرعی

۱. تعیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیت با گرایش به جرم در میان زنان زندانی شهر تهران
۲. بررسی رابطه بین هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زندانی شهر تهران زنان

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاسنت صلیبی) ۱۲۱

۴. روش پژوهش

طرح پژوهش: این پژوهش از نوع پژوهش‌های غیرآزمایشی و توصیفی هم‌بستگی بوده است.

جامعه آماری: کلیه زنان زندانی در زندان‌های شهر تهران در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۹ جمعیت پژوهش را تشکیل داده‌اند.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری: برای انتخاب گروه نمونه از شیوه تصادفی در دسترس استفاده شده است زیرا امکان حضور پژوهشگر در زندان‌ها نبود. بنابراین زندانبانان در هر بند مسئول اجرای پژوهش و ارائه پرسشنامه‌ها به زندانبانان زن بوده‌اند. بدین وسیله ۱۰۲ نفر از مجرمان پرسشنامه پژوهش را تکمیل کردند.

۵. ابزارهای پژوهش

- پرسشنامه گرایش به جرم

این ابزار یک پرسشنامه خودگزارش دهی مرتبط با جرم بوده که توسط تانانگ (2012) (Tanatneg, etal تهیه شد. شامل ۲۵ ماده و ۳۵ خرده‌مقیاس که عبارتند از شناخت‌های مرتبط با استحقاق (Entitlement)، شکست در پذیرش مسئولیت، بازسازی کوتاه‌مدت، عدم حساسیت (بی‌اعتنایی به تأثیر جرم) و نگرش منفی به سوی صاحبان قدرت. نمره‌گذاری آن در طیف لیکرت درجه بندی شده است. صادقی شاه رختی و آهی در سال ۱۳۹۷ با استفاده از مقیاس‌های تکمیلی دیگر و روش تحلیل عامل پس از چرخش واریماکس به بهترین ساختار عاملی رسیدند: کامروا سازی کوتاه مدت، نگرش منفی به سوی صاحبان قدرت، شکست در پذیرش مسئولیت، شناخت‌های مرتبط با استحقاق، بی‌اعتمادی به تأثیر جرم. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد ۵ عامل مذکور ۵۰/۰۴ واریانس آزمون را تبیین میکند. ضرایب اعتبار بازآزمایی و آلفای کرونباخ برای عوامل ۵ گانه و کل پرسشنامه در دامنه ۰/۶۵ تا ۰/۸۹ قرار گرفت.

- پرسشنامه شخصیتی پنج عاملی نئو

این پرسشنامه توسط (مک‌کریوکاستا، ۱۹۸۵ به نقل از گروسی‌فرشی، ۱۳۸۰) در دو فرم بلند و کوتاه برای اندازه‌گیری ۵ ویژگی شخصیت روان‌نژندی یا روان‌رنجوری،

انعطاف‌پذیری و گشودگی به تجربه، دلپذیر بودن یا توافق پذیر بودن، برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی ساخته شده است. فرم کوتاه این پرسشنامه ۶۰ سؤال دارد که هر سؤال بر روی یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای از ۴ (کاملاً موافق) تا ۰ (کاملاً مخالف) طراحی شد. البته نمره‌دهی برای همه سؤالات یکسان نیست و برخی سؤالات به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند و برای هر مقیاس آن نمره ۰ تا ۴۸ را می‌توان به دست آورد (گروسی‌فرشی، ۱۳۸۰) کاستا و مک کری در فاصله‌ی سه ماه در آمریکا این پرسش‌نامه را بر روی ۲۰۸ نفر اجرا کرده‌اند و ضریب پایایی ۰/۷۵ تا ۰/۸۳ را به دست آوردند و پایایی درازمدت در شش سال بین ۰/۶۸ تا ۰/۸۳ را برای مقیاس‌های برون‌گرایی، گشودگی به تجربه و روان‌رنجوری محاسبه شد. در کشورهای مختلفی از جمله ایران این پرسش‌نامه اعتبارسنجی شده و ضرایب آلفای کرونباخ ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ را بهتر برای روان‌نژندی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دل‌پذیر بودن و مسئولیت‌پذیر بودن به دست آمده است.

- پرسشنامه هوش هیجانی

این مقیاس به وسیله شرینگ ۱۹۹۶ تهیه گردید که ۵ مشخصه مهم هوش هیجانی در آن لحاظ شده است. شامل ۱: خودآگاهی، ۲: خودکنترلی، ۳: خودانگیزی، ۴: مهارت‌های اجتماعی و ۵: هوشیاری اجتماعی. این پرسشنامه شامل ۳۴ سؤال می‌باشد که هر سؤال شامل ۵ گزینه به روش لیکرت در نمره گذاری است. برای تعیین روایی، از روش روایی سازه استفاده شده و بدین منظور همبستگی نمرات آزمودنی، دردو آزمون هوش هیجانی سیبریاشرینگ و عزت نفس کوپراسمیت بر روی نمونه ۳۰ نفری مورد بررسی قرار گرفته است. براساس نتایج به دست آمده ($t=063$)، می‌توان اذعان داشت که آزمون هوش هیجانی سیبریاشرینگ از روایی سازه کافی برخوردار است (پایایی این پرسشنامه به استناد پژوهش فرزادنیا (۱۳۹۰)، باروش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ محاسبه شد.

۶. روش اجرا

جهت تکمیل پرسشنامه‌ها از زندان بانانی که در زندان‌های زنان یا کلانتری‌ها حضور داشتند خواسته شد آنها را در اختیار زنان مجرم قرار دهند تا آنها را تکمیل نمایند بدین ترتیب ۱۰۲ نفر از زنان زندانی پرسشنامه‌ها را به طور کامل تکمیل نمودند.

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاسنت صلیبی) ۱۲۳

۷. روش‌ها و ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از نمره گذاری سه پرسشنامه، در میان گروه نمونه با استفاده از نرم افزار آماری Spss آماره های توصیفی محاسبه شده و به منظور آزمون فرضیه های پژوهش از مدل آمار استنباطی رگرسیون چندمتغیر بهره گرفته شد.

۸. یافته‌ها

۱.۸ آمار توصیفی (توصیف داده‌ها)

جدول ۱. شاخص‌های گرایش‌های مرکزی و پراکندگی نمرات شخصیت و ویژگی‌های آن به همراه هوش هیجانی و گرایش به جرم در میان زندانیان زن شهر تهران

متغیرهای پژوهش	تعداد	میانگین	واریانس	انحراف معیار
شخصیت (کل)	۱۰۰	۱۶۳/۳۹	۳۲۸/۵۰	۱۸/۱۲
ویژگی روان آزاده خویی شخصیت	۱۰۰	۴۸/۸۹	۵۹/۲۴	۷/۶۹
ویژگی برون گرایی شخصیت	۱۰۰	۲۹/۲۵	۹۶/۹۵	۹/۸۴
ویژگی گشودگی به تجربه شخصیت	۱۰۰	۴۰/۱۱	۷۴/۲۰	۸/۶۱
ویژگی موافق بودن شخصیت	۱۰۰	۲۵/۶۹	۶۹/۷۰	۸/۳۴
ویژگی باوجدان بودن شخصیت	۱۰۰	۱۹/۴۳	۴۲/۰۵	۶/۴۸
هوش هیجانی شخصیت	۱۰۰	۵۹/۳۰	۱۱۰/۱۵	۱۰/۴۹
گرایش به جرم شخصیت	۱۰۰	۸۱/۰۵	۲۴/۳۳	۴/۹۳

بر اساس یافته‌های جدول شماره ۱- می‌توان دید میانگین و انحراف معیار متغیر ویژگی‌های شخصیت به عنوان پیش بین به طور کلی ۱۶۳/۳۹ و ۱۸/۱۲ می‌باشد. هم‌چنین در مورد ویژگی‌های این متغیر یعنی روان آزاده خویی میانگین و انحراف معیار به ترتیب ۴۸/۸۹ و ۷/۶۹، برون گرایی ۲۹/۲۵ و ۹/۸۴، گشودگی به تجربه ۴۰/۱۱ و ۸/۶۱ موافق بودن ۲۵/۶۹ و ۸/۳۴ باوجدان بودن ۱۹/۴۳ و ۶/۴۸ محاسبه شد. هوش هیجانی به صورت کلی به عنوان متغیر پیش بین با میانگین ۵۹/۳۰ و انحراف معیار ۱۰/۴۹ دیده شد. هم‌چنین متغیر گرایش به جرم به عنوان متغیر ملاک با میانگین ۸۱/۰۵ و انحراف معیار ۴/۹۳ در میان اعضاء گروه نمونه گزارش شده است.

۲.۸ آمار استنباطی

۱.۲.۸ فرضیات اصلی

فرضیه اصلی ۱: بین ویژگی شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه وجود دارد.

جدول ۲. شاخص R در رابطه با ویژگی شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی

مدل	R	R2	R2 تنظیم شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۷۳۸	۰/۵۴۵	۰/۵۳۶	۳/۳۶۰۹۲

جدول شماره ۲- شاخص R2 تنظیم شده را در رابطه با ویژگی شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی نشان می‌دهد که R2 تنظیم شده ۰/۵۳۶ بوده که بر اساس آن می‌توان گفت ۵۳/۶ درصد از واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) به وسیله متغیرهای پیش بین شخصیت و هوش هیجانی تبیین می‌گردد.

جدول ۳. تحلیل واریانس از طریق رگرسیون

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	Sig
رگرسیون	۱۳۱۳/۵۱۷	۲	۶۵۶/۷۵۸	۵۸/۱۴۲	۰/۰۰۰
باقی مانده	۱۰۹۵/۶۹۲	۹۷	۱۱/۲۹۶		
جمع	۲۴۰۹/۲۰۸	۹۹			

جدول شماره ۳- تحلیل واریانس از طریق رگرسیون را نشان می‌دهد. F به دست آمده ۵۸/۱۴۲ می‌باشد که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار بوده به این ترتیب معنی داری مدل رگرسیون تأیید می‌گردد.

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاست صلیبی) ۱۲۵

جدول ۴. ضریب بتای استاندارد شده

Sig سطح معنی داری	T	ضرایب معیار نشده		مدل	
		بتا	B		
۰/۰۰۰	۱۴/۳۹۲		۶۷/۶۱۴	۴/۶۹۸	ثابت
۰/۰۰۰	-۴/۵۷۵	-۰/۳۴۷	-۰/۱۶۳	۰/۰۳۶	شخصیت(کل)
۰/۰۰۰	۶/۸۵۴	۰/۵۲۰	۰/۱۴۱	۰/۰۲۱	هوش هیجانی

بر اساس جدول شماره ۴-ضریب بتای استاندارد شده می‌توان دید بتا در متغیر شخصیت برابر با ۰/۳۴۷ بوده که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است. این ضریب نشان می‌دهد دو متغیر شخصیت و گرایش به جرم در سطح اطمینان ۹۹ درصد از تأثیر متوسط، معکوس اما معنی داری بر یکدیگر برخوردارند، یعنی به ازاء یک واحد افزایش در انحراف معیار متغیر شخصیت ۰/۳۴۷-واحد افزایش در انحراف معیار متغیر ملاک گرایش به جرم ایجاد می‌گردد. همچنین در مورد متغیر هوش هیجانی بتا برابر با ۰/۵۲۰ بوده که در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی دار است، یعنی به ازاء یک واحد افزایش در انحراف معیار متغیر هوش هیجانی، ۰/۵۲۰ واحد به انحراف معیار گرایش به جرم (متغیرملاک) افزوده می‌شود. پس بین دو متغیر شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. پس فرضیه اصلی شماره ۱ پژوهش مبنی بر اینکه بین ویژگی شخصیت و هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه وجود دارد، تأیید می‌گردد.

فرضیه اصلی ۲: بین هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه وجود دارد.

جدول ۵. شاخص R^۲ در رابطه با هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی

مدل	R	R ²	R ² تنظیم شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۵۷۰	۰/۳۲۵	۰/۳۱۸	۴/۰۷۳۶۸

جدول شماره ۵ شاخص R² تنظیم شده را در رابطه با هوش هیجانی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی نشان می‌دهد. R² برابر ۰/۳۱۸ بوده که بر اساس آن می‌توان گفت

۳۱/۸ درصد از واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) به وسیله متغیر هوش هیجانی تبیین می‌گردد.

جدول ۶. تحلیل واریانس از طریق رگرسیون

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	Sig
رگرسیون	۷۸۲/۹۰۹	۱	۷۸۲/۹۰۹	۴۷/۱۷۸	۰/۰۰۰
باقی مانده	۱۶۲۶/۲۹۹	۹۸	۱۶/۵۹۵		
جمع	۲۴۰۹/۲۰۸	۹۹			

جدول شماره ۶ تحلیل واریانس از طریق رگرسیون را نشان می‌دهد از آنجا که F به دست آمده ۴۷/۱۷۸ می‌باشد که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است و معنی داری مدل رگرسیون تأیید می‌گردد.

جدول ۷. ضریب بتای استاندارد شده

مدل	ضرایب معیارنشده		T	سطح معنی داری	Sig
	B	خطای معیار			
ثابت	۹۶/۹۴۶	۲/۳۴۹	۴۱/۲۷۲	۰/۰۰۰	
هوش هیجانی	-۰/۲۶۸	۰/۰۳۹	-۶/۸۶۹	۰/۰۰۰	

بر اساس جدول بالا وجود رابطه بین هوش هیجانی باگرایش به جرم در میان زنان زندانی را در سطح ۹۹٪ نشان می‌دهد. براساس آن میتوان گفت به ازاء یک واحد افزایش در انحراف معیار هوش هیجانی ۰/۵۷۰- افزایش در انحراف معیار گرایش به جرم حاصل می‌شود. پس دو متغیر از تاثیر بالا، معکوس و معنی داری بر یکدیگر برخوردارند. به این ترتیب فرضیه ۶ پژوهش تأیید میگردد.

۲.۲.۸ فرضیه‌های فرعی

فرضیه فرعی ۱: بین ویژگی روان آزرده خویی شخصیت باگرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه وجود دارد.

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاسنت صلیبی) ۱۲۷

جدول ۸. شاخص R^۲ در رابطه با ویژگی شخصیت روان آزرده‌خویی باگرایش به جرم درمیان زنان زندانی

مدل	R	R ²	R ² تنظیم شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۷۳۲	۰/۵۳۶	۰/۵۳۲	۳/۳۷۵۵

جدول بالا شاخص R² تنظیم شده در مورد رابطه با ویژگی شخصیت روان آزرده‌خویی باگرایش به جرم درمیان زنان زندانی را نشان می‌دهد. بر این اساس R² تنظیم شده ۵۳۲/۰ بوده که می‌توان گفت تنها ۵۳/۲ درصد از واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) به وسیله ویژگی شخصیت روان آزرده‌خویی تبیین می‌گردد.

جدول ۹. تحلیل واریانس از طریق رگرسیون

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	Sig
رگرسیون	۱۲۹۲/۴۳۴	۱	۱۲۹۲/۴۳۴	۱۱۳/۴۱۵	۰/۰۰۰
باقی مانده	۱۱۱۶/۷۷۴	۹۸	۱۱/۳۹۶		
جمع	۲۴۰۹/۲۰۸	۹۹			

جدول بالا تحلیل واریانس از طریق رگرسیون را نشان می‌دهد. F به دست آمده ۱۱۳/۴۱۵ می‌باشد که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار بوده به این ترتیب معنی داری مدل رگرسیون تأیید می‌گردد.

جدول ۱۰. ضریب بتای استاندارد شده

مدل	ضرایب معیار نشده		ضرایب معیار شده	T	Sig سطح معنی داری
	B	خطای معیار			
ثابت	۵۸/۱۰۱	۲/۱۸۲		۲۶/۶۳۰	۰/۰۰۰
روان آزرده‌خویی	۰/۴۶۹	۰/۰۴۴	۰/۷۳۲	۱۰/۶۵۰	۰/۰۰۰

بر اساس جدول بالا ضریب بتای معیار شده می‌توان دید بتا برابر با ۰/۷۳۲ بوده که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است پس میتوان گفت به ازاء یک واحد افزایش در انحراف معیار نمرات متغیر روان آزرده‌خویی، ۰/۷۳۲ واحد افزایش در انحراف معیار گرایش به جرم در زنان زندانی ایجاد می‌گردد. پس دو متغیر روان آزرده‌خویی و گرایش به جرم در سطح

اطمینان ۹۹ درصد از تأثیر قوی، مثبت و معنی داری بر یکدیگر برخوردارند. بنابراین فرضیه فرعی شماره ۱ پژوهش مبنی بر اینکه بین ویژگی شخصیت روان آزرده خویی با گرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه معنی دار وجود دارد، تأیید می‌گردد.

فرضیه فرعی ۲: بین ویژگی برونگرایی شخصیت باگرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه وجود دارد.

جدول ۱۱. شاخص R^۲ در رابطه با ویژگی شخصیت برونگرایی باگرایش به جرم در میان زنان زندانی

مدل	R	R ²	R ² تنظیم شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۷۵۵	۰/۵۷۰	۰/۵۶۶	۳/۲۵۰۸۱

جدول بالا شاخص R² تنظیم شده را در رابطه با ویژگی شخصیت برونگرایی باگرایش به جرم در میان زنان زندانی نشان می‌دهد که برابر ۰/۵۶۶ بوده و بر اساس آن می‌توان گفت ۵۶/۶ درصد از واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) به وسیله ویژگی برون‌گرایی شخصیت تبیین می‌گردد.

جدول ۱۲. تحلیل واریانس از طریق رگرسیون

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	Sig
رگرسیون	۱۳۷۳/۵۶۶	۱	۱۳۷۳/۵۶۶	۱۲۹/۹۷۷	۰/۰۰۰
باقی مانده	۱۰۳۵/۶۴۲	۹۸	۱۰/۵۶۸		
جمع	۲۴۰۹/۲۰۸	۹۹			

جدول بالاتر تحلیل واریانس از طریق رگرسیون را نشان می‌دهد. از آنجا که F به دست آمده ۱۲۹/۹۷۷ می‌باشد که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است معنی داری مدل رگرسیون تأیید می‌گردد.

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاسنت صلیبی) ۱۲۹

جدول ۱۳. ضریب بتای استاندارد شده

Sig سطح معنی داری	T	ضرایب معیار نشده		مدل
		بتا	B	
۰/۰۰۰	۶۸/۳۶۰		۶۹/۹۸۸	ثابت
۰/۰۰۰	۱۱/۴۰۱	۰/۷۵۵	۰/۳۷۸	برون گرایی

بر اساس جدول بالا ضریب بتای استاندارد شده برابر با ۰/۷۵۵ بوده که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است و بر اساس آن می‌توان گفت به ازاء هر واحد افزایش در انحراف معیار ویژگی برون گرایی شخصیت یک واحد افزایش در انحراف معیار گرایش به جرم مشاهده می‌گردد پس با بیش از ۹۹٪ اطمینان میتوان گفت دو متغیر برون گرایوگرایش به جرم در میان زنان زندانیان تأثیر معنی داری بر یکدیگر برخوردار هستند و فرضیه فرعی شماره ۲ پژوهش تأیید می‌گردد.

فرضیه فرعی ۳: بین ویژگی گشودگی به تجربه شخصیت باگرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه وجود دارد .

جدول ۱۴. شاخص R^۲ در رابطه با شخصیت گشودگی به تجربه باگرایش به جرم در میان زنان زندانی

مدل	R	R ²	R ² تنظیم شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۶۲۰	۰/۳۸۴	۰/۳۷۸	۳/۸۹۰۰۸

جدول بالا شاخص R² تنظیم شده را در مورد ویژگی گشودگی به تجربه شخصیت باگرایش به جرم در میان زنان زندانی نشان می‌دهد؛ آن برابر ۰/۳۷۸ بوده که بر اساس آن می‌توان گفت تنها ۳۷/۸ درصد از واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) به وسیله متغیر گشودگی به تجربه تبیین می‌گردد.

جدول ۱۵. تحلیل واریانس از طریق رگرسیون

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig
رگرسیون	۹۲۶/۲۰۵	۱	۹۲۶/۲۰۵	۶۱/۲۰۶	۰/۰۰۰
باقی مانده	۱۴۸۳/۰۰۳	۹۸	۱۵/۱۳۳		
جمع	۲۴۰۹/۲۰۸	۹۹			

جدول بالا تحلیل واریانس از طریق رگرسیون را نشان می‌دهد. از آنجا که F به دست آمده ۶۱/۲۰۶ می‌باشد که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است و معنی داری مدل رگرسیون تأیید می‌گردد.

جدول ۱۶. ضریب بتای استاندارد شده

Sig سطح معنی داری	T	ضرایب معیار نشده		مدل
		بتا	B خطای معیار	
۰/۰۰۰	۳۵/۸۸۵		۶۶/۸۱۲ ۱/۸۶۲	ثابت
۰/۰۰۰	۷/۸۲۳	۰/۶۲۰	۰/۳۵۵ ۰/۰۴۵	گشودگی به تجربه

بر اساس جدول بالا ضریب بتای استاندارد شده برابر با ۰/۶۲۰ بوده که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است و بر اساس آن می‌توان گفت به ازاء یک واحد افزایش در انحراف معیار متغیر گشودگی به تجربه ۰/۶۲۰ افزایش در انحراف معیار متغیر ملاک گرایش به جرم حاصل می‌شود پس دو متغیر مذکور از تأثیر بالا معنی داری بر یکدیگر برخوردار هستند. بنابراین فرضیه فرعی شماره ۳ پژوهش تأیید می‌گردد.

فرضیه فرعی ۴: بین ویژگی موافق بودن شخصیت باگرایش به جرم در میان زنان زندانی رابطه وجود دارد.

جدول ۱۷. شاخص R^۲ در رابطه با ویژگی شخصیت موافق بودن با گرایش به جرم در میان زنان زندانی

مدل	R	R ²	R ² تنظیم شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۰۱۴	۰/۰۰۰	-۰/۰۱۰	۴/۹۵۷۷۱

جدول بالا شاخص R² تنظیم شده را در رابطه با ویژگی شخصیت موافق بودن باگرایش به جرم در میان زنان زندانی نشان می‌دهد که برابر ۰/۰۱۰ بوده که بر اساس آن می‌توان گفت ۱- درصد از واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) به وسیله متغیر شخصیت موافق بودن تبیین می‌گردد.

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاست صلیبی) ۱۳۱

جدول ۱۸. تحلیل واریانس از طریق رگرسیون

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	Sig
رگرسیون	۰/۴۷۹	۱	۰/۴۷۹	۰/۰۱۹	۰/۸۸۹
باقی مانده	۲۴۰۸/۷۲۹	۹۸	۲۴/۵۷۹		
جمع	۲۴۰۹/۲۰۸	۹۹			

جدول بالا تحلیل واریانس از طریق رگرسیون را نشان می‌دهد. از آنجا که F به دست آمده ۰/۰۱۹ می‌باشد که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار نیست معنی داری مدل رگرسیون تأیید نمی‌گردد.

جدول ۱۹. ضریب بتای استاندارد شده

مدل	ضرایب معیار نشده		T	سطح معنی داری Sig
	B	بتا		
ثابت	۸۰/۸۴۲	۱/۶۱۱	۵۰/۱۷۰	۰/۰۰۰
موافق بودن	۰/۰۰۸	۰/۰۶۰	۰/۱۴۰	۰/۸۸۹

بر اساس جدول شماره بالا ضریب بتای استاندارد شده برابر با ۰/۰۱۴ بوده که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار نیست. پس دو متغیر شخصیت موافق بودن باگرایش به جرم درمیان زنان زندانی از تأثیر معنی داری برخوردار نیستند. پس فرضیه فرعی چهارم تأیید نمی‌گردد. فرضیه فرعی ۵: بین ویژگی باوجدان بودن شخصیت باگرایش به جرم درمیان زنان زندانی رابطه وجود دارد.

جدول ۲۰. شاخص R^۲ در رابطه با ویژگی شخصیت باوجدان بودن باگرایش به جرم درمیان زنان زندانی

مدل	R	R ²	R ² تنظیم شده	خطای معیار برآورد
۱	۰/۹۸۹	۰/۹۷۸	۰/۹۷۷	۰/۷۴۳۱۹

جدول بالا شاخص R² تنظیم شده را در رابطه با ویژگی شخصیت باوجدان بودن باگرایش به جرم درمیان زنان زندانی نشان می‌دهد که برابر ۰/۹۷۷ بوده و بر اساس آن

می‌توان گفت تنها ۹۷/۷ درصد از واریانس گرایش به جرم (متغیر ملاک) به وسیله شخصیت با وجدان بودن تبیین می‌گردد.

جدول ۲۱. تحلیل واریانس از طریق رگرسیون

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	Sig
رگرسیون	۲۳۵۵/۰۸۰	۱	۲۳۵۵/۰۸۰	۴۲۶۳/۹۴۱	۰/۰۰۰
باقی مانده	۵۴/۱۲۸	۹۸	۰/۵۵۲		
جمع	۲۴۰۹/۲۰۸	۹۹			

جدول بالا تحلیل واریانس از طریق رگرسیون را نشان می‌دهد. از آنجا که F به دست آمده ۴۲۶۳/۹۴۱ می‌باشد که در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار است، معنی داری مدل رگرسیون تأیید می‌گردد.

جدول ۲۲. ضریب بتای استاندارد شده

مدل	ضرایب معیار نشده		T	Sig سطح معنی داری
	B	بتا		
ثابت	۰/۲۳۶	۹۵/۶۷۱	۴۰۵/۶۹۳	۰/۰۰۰
باوجدان بودن	۰/۰۱۲	-۰/۷۵۲	-۶۵/۲۹۹	۰/۰۰۰

بر اساس جدول بالا ضریب بتای استاندارد شده برابر با ۰/۹۸۹- بوده که در سطح اطمینان بیش از ۹۹٪ معنی دار است. بر این مبنا می‌توان گفت به ازاء یک واحد افزایش در انحراف معیار متغیر پیش بین (ویژگی شخصیتی باوجدان بودن) ۰/۹۸۹- واحد افزایش در انحراف معیار گرایش به جرم حاصل می‌شود. بنابراین دو متغیر از تاثیر بالا، معکوس و معنی داری بر یکدیگر برخوردارند

۹. بحث و نتیجه گیری کلی

بر اساس آنچه در بالا اشاره رفت یافته‌های حاصل از به کارگیری مدل آمار استنباطی رگرسیون در رابطه با آزمون فرضیه‌ها نشان داد بنا به فرضیه کلی ۱ شخصیت برگرایش به جرم از تاثیر زیر متوسط اما معناداری در سطح اطمینان بیش از ۹۹٪ بر یکدیگر

برخوردارند و با وارد شدن هوش هیجانی به معادله دیده شد آن دو با یکدیگر بیش از ۵۰ درصد از واریانس گرایش به جرم را تبیین میکند. اما بنا بر تایید فرضیه ی فرعی ۲ هوش هیجانی زنان زندانی برگرایش به جرم آنان از تأثیر متوسط معنادار اما معکوس در همان سطح اطمینان برخوردار است. این یافته همسو با یافته های مگرایا (۲۰۱۵) و شارما و پاراکاش و دیگران (۲۰۱۵) بوده مبنی بر اینکه مجرمان سطوح نازل تری از هوش هیجانی در مقایسه با افراد غیر مجرم دارا هستند و این سازه وابسته به کارکرد جرم آنها، از ضرایب متفاوتی برخوردار است. چون در تعریف هوش هیجانی به طور کلی بر توانایی افراد در اداره و مدیریت هیجانات در موقعیت‌های متفاوت تاکید شده است تا آنان بتوانند در هر مقتضیاتی هیجانات خود را به نحو مطلوب مدیریت نموده و رفتارهای انطباقی را از خود نشان دهند. در این راستا به نظر می رسد افراد جامعه ستیز که رفتارهای بزهکارانه یا گرایش‌های مجرمانه را به عنوان یک راهکار جهت تخلیه فشارهای روانی خود به صورت خشم و پرخاشگری و جرم نشان می دهند، بدیهی است آنان در تنظیم و مدیریت هیجانات خود در یک مسیر تأیید شده اجتماعی از توانایی و مهارت مدیریت هیجانات مطلوب برخوردار نیستند و لاجرم مرتکب جرم میشوند. در راستای مستند سازی یافته های تایید فرضیه های ۵ گانه ی فرعی در مورد رابطه ی ویژگی های شخصیت به تفکیک با گرایش به جرم در میان زنان زندانی با مروری به نظریه آیزنک (Eysenck) در مورد شخصیت مجرمانه دیده شد سه ویژگی شخصیتی در این راستا از نقش بنیادی برخوردارند: ۱. درون‌گرایی_برون‌گرایی، ۲. روان رنجورخویی ۳. روان پریش گرایی . از آنجا که حجم وسیعی از وضوح پژوهشها در مورد اعتبار سنجی نظریه آیزنگ استدلال نموده اند مبنی بر این‌که ویژگی های شخصیتی در بین مجرمان در مقایسه با جمعیت های غیر مجرم تفاوت دارند. به استناد این یافته های پژوهش فعلی را می توان مستند نمود چنانکه دیدیم ویژگی های روان آزرده خویی، برون‌گرایی و گشودگی به تجربه از تاثیر بالا و معناداری برگرایش به جرم برخوردار بوده و ویژگی شخصیتی موافق بودن از هیچ تأثیر معنی داری بر گرایش به جرم زنان زندانی برخوردار نبود . ضمن اینکه دیده شد ویژگی وظیفه شناسی شخصیت از تاثیر مثبت و بالایی بر گرایش به جرم زنان زندانی برخوردار بود این یافته ها هم چنین با یافته های پژوهشی ویرجین و همکاران (۲۰۰۱) ناهمسو می باشد زیرا آنها معتقد بودند که نمرات پایین در ویژگی موافق بودن و وظیفه شناسی (وجدان گرایی) در بروز بزهکاری نقش دارند اما بین ویژگی های برون گرایی، گشودگی به تجربه با بزهکاری

ارتباطی وجود ندارد. آنچه یافته‌های پژوهشی نشان داده‌اند شخصیت‌های جامعه ستیز را می‌توان برخوردار از ویژگی‌های برونگرایی، روان آزوده‌خویی، تمایل به تجربیات جدید و حس بالایی از روی وظیفه‌شناسی در قبال انجام خواسته‌های خود توصیف نمود، ضمن این‌که آنان فاقد حس هم‌نوایی و توافق با معیارهای حاکم بر رفتارهای مورد تأیید اجتماعی هستند.

۱.۹ نتیجه‌گیری کلی

در سخن آخر باید گفت لازم است سازه‌های روان‌شناختی را در تحلیل رفتار مجرمانه در کنار توجه به زمینه‌های اجتماعی جرم‌خیز مورد توجه قرار داد، فرآیندی که باید موردعنایت اکید برنامه‌ریزان بهداشت روانی و مددکاران اجتماعی و عاملان حقوق قضایی قرار گیرد. اهمیت مسئله دو چندان است هنگامی که رفتار مجرمانه را بخواهیم در مورد قشر زنان در جامعه مورد توجه قرار دهیم زیرا مسئله نابرابری‌های جنسی و جنسیتی در تمام ابعاد زندگی زنان در جوامع در حال توسعه از جمله کشور ما وجود دارد قوانین استخدامی قضایی و حقوقی غالباً به نحوی تدوین شده‌اند که استیفای حقوق زنان اقرار زحمت‌کش و مستضعف را در شرایط فشار اقتصادی و معیشتی یکسان با مردان مورد توجه کافی قرار نمی‌دهند. به نظر می‌رسد هر اندازه که بر برابری جنسیتی زنان و مردان تأکید شود نمی‌توان این مهم را نادیده گرفت که زنان در شرایط فشار روانی و اجتماعی بنابر مسئولیت‌های فرزندپروری و مراقبت از فرزندان اگر در موقعیت‌های نامناسبی مانند ازدست‌دادن همسر به علت مرگ یا طلاق و یا ندادن نفقه توسط همسر قرار گیرند یا این‌که در شرایط فقر و محرومیت از امکانات اقتصادی بهداشتی باشند بنا بر ویژگی‌های روان‌شناختی متمایز خویشدر مقایسه با مردان (بنا به نظریه کارول گیلیکان) از وضعیت روان‌شناختی و مدیریت هیجانی متفاوتی با مردان در شرایط محیطی برابر جرم‌خیز برخوردارند، آسیب‌پذیرترند و به ناچار باید تصویر متفاوتی از زنان مجرم و تمایلات آن‌ها به ارتکاب جرم را درک نمود. بدین لحاظ در حیطه جرم‌شناسی و شیوه گزارش جرم که می‌تواند روند اجرای نظام‌مند تصمیم‌گیری‌های قضایی را دست‌خوش تغییر سازد ضروری است، به یافته‌های پژوهش‌هایی از قسم این پژوهش توجه نمود. تا بدین وسیله بتوان هم در تحلیل زمینه‌های جرم‌خیز و هم تعیین مجازات‌هایی در قبال ارتکاب به جرم با

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاست صلیبی) ۱۳۵

دقت و نظارت لازم عمل نمود تا این زنان جامعه ستیز را بتوان پس از طی دوران محکومیتشان هرچه بیشتر در مسیر سازگاری و هم‌نوایی با معیارهای جامعه قرار داد. در این رابطه در مقام یک پیشنهاد کاربردی مهم ایجاد کارگاه‌های آموزشی با محتوای اصلاح نگرش‌های زندانیان، مقابله با انحرافات اخلاقی آنان از طریق ارائه فنون تغییر نگرش و سرمشق‌دهی و ارتقای آستانه مدیریت هیجانی آنان از طریق فنون رفتاردرمانی شناختی در زندان‌ها هم برای مردان و هم برای زنان ساکن در زندان‌ها اقدام نمود تا آنان بتوانند مجهز به یک ساختار شناختی و رفتاری مناسب بردبارانه و با برخورداری از آستانه تحمل شرایط ناگوار زندگی پا به جهان پس از زندان گذاشته و به عنوان یک شهروند مسئول با آغوش باز جامعه مواجه شوند.

۲.۹ محدودیت‌ها

محدودیت حضور پژوهشگر در زندان سبب کندی بیش از حد تکمیل پرسش‌نامه‌های پژوهش مخدوش شدن آنها توسط پاسخ‌دهندگان به دلیل عدم توضیح کافی توسط پژوهشگر به آنان به طور کلی عدم حضور مسئولیت‌پذیری فرد آزماینده در قبال آزمون‌شونده بود.

۳.۹ پیشنهادات

۱. این پژوهش در مورد نمونه مردان زندانی در شرایط هم‌تاسازی مقولات جرم در شهر تهران انجام شود تا امکان مقایسه نتایج پژوهش بنابه متغیر تعدیل‌کننده جنس صورت گیرد.

۲. این پژوهش در دیگر مراکز استانها انجام شود تا امکان مقایسه تأثیر حاشیه‌نشینی گسترده و حضور اقشار محروم از نظر فرهنگی و اقتصادی که در شهر تهران وجود دارد و دیگر مراکز استانها فراهم شده و بتوان عامل محیط اجتماعی و عوامل موثر آن را به عنوان یک متغیر تعدیل‌کننده مورد توجه قرار داد.

کتاب‌نامه

- پروین، جان. (۱۳۸۱). شخصیت ترجمه محمدجعفر جوادی و پروین کدیور. تهران: آبیژ. تاریخ انتشار به زبان اصلی (۱۹۹۹)
- پورافکاری، نصرت؛ فرهنگ جامع روان‌شناسی-روانپزشکی و زمینه‌های وابسته، نشر فرهنگ معاصر: ۱۳۷۶. تهران
- شولتز، دوان. (۱۳۷۷). نظریه‌های شخصیت، مترجم: یحیی سید محمدی، چاپ ششم، قم: نشر نما. صباحی پرویز، عصار، حسن، رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت و راهبردهای تنظیم شناختی با رفتارهای هنجار شکنانه در مراجعین به مرکز انتظامی شهرستان سمنان، فصلنامه دانش انتظامی استان سمنان، دوره ۱۰-شماره ۱-۱۳۹۹
- مظاهری، مهرداد، خلیقی، نسرین، رقیبی، مهوش و سرابندی، حسن. (۱۳۹۰). شیوع اختلالات شخصیت در میان زندانیان زن زندان زاهدان. مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان (طیب شرق) ۴۶-۴۹. (۳)۱۳.
- Beyrami, M. etal (2015). Cognitive biasin emotional information processing inanxious depressed and normal people. Journal of cognitive.
- Eysenck,S.B.G.,Garcoia-Sevilla,L.,Perez,J.,& Ortet,G.(1996).Diffrences in Personality between Catalanian and English Youngsters. Journal of General Psychology, 47,467-469
- Fuller, K. (2012). Personality and Crime: An Examination of the Influence of the Five Factor Model on Offending and Co-Offending.
- Hall, J(2020). Emotional intelligence Terms: Responsibility vs. Accountability. <https://enterprisers project.com>
- Heaven,P.C.L.,&Virgen,M.(2001).Personality, Perceptions of Family and peer Influences, and Males Self-Reported Delinquency. Journal of Personality and Individual Differences,30,321-331
- jolliffe, S. (2013). Exploring the Relationship between the Five-Factor model of Personality, Social Factors and Self-Reported Delinquency. Journal of Personality Individual Differences, 5547-5552.
- Kennedy, T. M., Burnett, K. F., & Edmonds, W. A. (2011). Intellectual, Behavioral, and Personality Correlates of Violent vs. Non-Violent Junvenile Offenders. Journal of Aggressive Behavior, 37, 315-325
- Kennedy,T.M.,Burnett,K.F.,&Edmonds,W.A.(2011).Intellectual,Behavioral, and Personality Correlates of Violent vs. Non-Violent Juvenile Offenders. Journal of Aggressive Behavior,37,315-325
- Megreya , Ahmad m(2015), Emotional intelligence and criminal behavior, forensic sci, junaray 2015.vol-60.no-1S

رابطه ویژگی‌های شخصیت و هوش هیجانی با گرایش ... (ژاسنت صلیبی) ۱۳۷

Sadeghi shahrakhti, Jafar, Ahi Qasem(2019) Invenstigation of factor structure, validity and reliability of The criminogenic cognitions scale(ccs) in students of Birjand university of medical science. (Birjand university Medical science.2019,2021): 83-99 [Persian]

Sherma , Neulu,Praksha,om,Sengar, k.s, Chadd hury, Suprakash, Singh, Amol R.(2015) The relation between emotional intelligence and criminal behavior: a study among convicted criminals in psychiatry. 2015 jan-jun: 24(1):59-58

Sinha, Sudhinta(2016) Personality correlates of criminals: a comparative study between normal controls and criminals: a comparative study between normod control and criminal and psychiatry (2016)jan-jun: 25(1): 41-46